

Beskæftigelsesministeriet
jhpe@bm.dk, ceht@bm.dk, cki@bm.dk, bm@bm.dk

17. marts 2022 • MJ

Høringssvar til udkast til Lov om ændring af lønmodtageres ret til fravær fra arbejde af særlige familiemæssige årsager, ligebehandlingsloven og barselsloven

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. udkast til lovforslaget om omsorgsdage. Der findes i dag solid dokumentation for, at det for en del pårørende har omfattende personlige, sociale, helbredsmæssige, arbejdsmæssige og økonomiske konsekvenser at hjælpe en nærtstående. Derfor er det meget velkomment, at Danmark nu implementerer EU-direktivet om retten til omsorgsdage. Det er på tide, at pårørendes store indsats anerkendes, og der skabes gode rammer for at kunne hjælpe sine nærmeste, uden at det har konsekvenser for arbejdslivet. Imidlertid finder Ældre Sagen den foreslåede implementering af omsorgsdagene dybt problematisk:

- **Generelt**

Det er Ældre Sagens opfattelse, at Danmark skal gå foran og indføre retten til omsorgsdage efter samme model som ordningen med barns 1. sygedag, hvilket vil sige baseret på tillid, med fuld lønkomensation og uden krav om dokumentation.

- **Ret til omsorgsdage bør gælde alle pårørende, ikke kun de samboende og familiemedlemmer**

Personkredsen udvides, så pårørende også kan være personer med tæt tilknytning til den ramte, således at retten til omsorgsdage ikke er betinget af, om man er i familie med eller bor på samme adresse, som den ramte.

- **Ret til omsorgsdage skal gælde for alle**

Ældre Sagen opfordrer til, at retten til omsorgsdage implementeres i andre relevante lovgivninger. Det er forkert, at retten til omsorgsdage begrænses til lønmodtagere, da det ekskluderer fx selvstændige, dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere fra at benytte ordningen.

- **Ret til omsorgsdage skal gælde alle situationer, hvor der er behov**

Ordningen skal gælde, når den ramte har behov for ledsagelse eller tilstedeværelse fra en omsorgsperson, hvilket kan udspringe af mange tilstande, fx også forbigående og mindre alvorlige sygdomme end fx kræft og Alzheimer.

- **Ret til omsorgsdage også ved almindelig sygdom**

Retten til omsorgsdage skal give mulighed for, at man som pårørende kan træde til ved akut sygdom og ved fx visitationssamtaler og ved indflytning på plejehjem.

- **Uhensigtsmæssigt at kræve konkret vurdering**

Kravet om en konkret vurdering af, om der er tale om en alvorlig helbredsmæssig tilstand, bør bortfalde, og ordningen bør baseres på tillid. Fastholdes det, at ordningen skal bero på en konkret vurdering, bør det afklares og præciseres, hvem der foretager denne vurdering.

- **Dokumentationskravet skaber bureaukrati**

Vi anbefaler, at kravet om dokumentation bortfalder. Såfremt det fastholdes, skal det præciseres, hvem der foretager denne vurdering.

- **Der bør gives lønkompensation**

Retten til omsorgsdage bør indføres efter samme model som ordningen med barns 1. sygedag, hvilket vil sige baseret på tillid og med fuld lønkompensation.

I det følgende uddybes disse synspunkter yderligere:

Ret til omsorgsdage bør gælde alle pårørende, ikke kun de samboende og familiemedlemmer

I udkast til lovforslaget fremgår det, at retten til omsorgsforlovet skal gælde et familiemedlem eller en person, der bor i samme husstand. Dette svarer dårligt til den danske virkelighed med mange, der bor alene og/eller personer, der ikke har kontakt til familie. Vi foreslår derfor, at der søges inspiration i anden lovgivning, dels i Sundhedsstyrelsens anbefalinger til sundhedspersonalet om, at det er patienten, der definerer, hvem der er nærmeste pårørende, uanset familierelation eller bopæl. Dels i servicelovens regler om pasningsforlovet, hvor personkredsen defineres som "nærtstående". Som nærtstående anses i denne sammenhæng fx ægtefælle, samlever, børn, forældre og andre med en så tæt tilknytning, at det er nærliggende, at pasningen og omsorgen varetages af den pågældende. Her er det ikke en betingelse, at der er en familiær relation, eller at der er fælles bopæl forud for etablering af pasningsforholdet.

Af lovforslaget fremgår det, at en lønmodtager kan ansøge om omsorgsdag for egne børn, forældre og ægtefælle, uden at der er krav om, at man bor i samme husstand. Her finder vi det ekskluderende, at svigerforældre/svigerbørn ikke er omfattet af ordningen. I praksis kan det i den enkelte familie gøre familiens hverdag lettere, at man som pårørende fx kan hjælpe sine svigerforældre eller svigerbørn, i stedet for at ordningen kun tillader, at man hjælper egne forældre. Vi er uforstående overfor denne begrænsning af personkredsen.

Ret til omsorgsdage skal gælde for alle

Helt generelt mener Ældre Sagen, at det er forkert, at der lægges op til, at retten til omsorgsdage skal begrænses til lønmodtagere. Denne målgruppe er ret snæver, og inkluderer eksempelvis ikke selvstændige, dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere. En person, der er omfattet af LAB-rådighedsforpligtelse, vil ikke med dette

lovforslag kunne holde omsorgsdage. Ældre Sagen opfordrer derfor til, at retten til omsorgsdage implementeres i andre relevante lovgivninger.

Ret til omsorgsdage skal gælde alle situationer, hvor der er behov

I lovforslaget afgrænses de situationer, hvor lønmodtageren har ret til omsorgsforlovet til at være *fx i forbindelse med demens udredning eller anden alvorlig sygdom, fx kræft*. Ligeledes kan det være omfattet af ordningen *at ledsage en person ramt af Alzheimer eller fx kræft til et planlagt læge- eller tandlægebesøg*. Vi synes, at det er yderst begrænsende, at ordningen kun skal gælde i forhold til meget alvorlige diagnoser. Vi foreslår, at man i stedet tager udgangspunkt i den syges eget behov for ledsagelse, hvilket kan udspringe af mange tilstande og kan være ganske omfattende, selvom det også kan skyldes andre og mere forbigående og mindre alvorlige tilstande end fx kræft og Alzheimer.

Ret til omsorgsdage også ved almindelig sygdom

Af forslaget fremgår det, at det er op til hvert enkelt medlemsland at *definere alvorlig helbredsmæssig tilstand*, og det foreslås, at ordningen gælder, når den person, der skal ydes omsorg for, er *alvorligt syg eller under udredning for alvorlig sygdom*.

Det er Ældre Sagens holdning, at retten til omsorgsdage skal give mulighed for, at man som pårørende kan træde til ved akut sygdom, hvis den syge har behov for det, uanset om sygdommen kan karakteriseres som alvorlig eller ej. Det vil ofte være svært forud for undersøgelse at forudsige, om en sygdom er alvorlig eller ej. Fx kan der ved dehydrering og konfuse tilstande, som senere viser sig ikke at have været "alvorlige", sagtens være behov for, at man som omsorgsperson ledsager den syge, hører hvad lægen siger og efterfølgende kan hjælpe den syge med fx medicin, indkøb, hjælp og pleje.

Endvidere kan det være påkrævet, at man som pårørende er med ved visitation til fx hjemmehjælp og plejebolig, uden at der nødvendigvis er tale om, at ens nærmeste er i en alvorlig helbredsmæssig tilstand. Sådanne situationer bør derfor også være omfattet af ordningen.

Uhensigtsmæssigt at kræve konkret vurdering

Det fremgår af lovforslaget, at det vil bero på en konkret vurdering, om betingelserne for en alvorlig helbredstilstand er opfyldt. Det er imidlertid ikke præciseret, hvem der skal foretage den konkrete vurdering. Hvis en arbejdsgiver skal foretage vurderingen af, om der foreligger en alvorlig helbredstilstand, er det problematisk, da majoriteten af danske arbejdsgivere ikke har de nødvendige lægefaglige kvalifikationer til at foretage en sådan vurdering. Hvis der skal foretages en lægefaglig vurdering, vil det skabe mere bureaukrati og pres på et i forvejen belastet sundhedssystem. Derudover vil lønmodtageren skulle bruge (arbejds)tid på at fremskaffe dokumentationen.

Vi mener ikke, at der bør være krav om en konkret vurdering af, om der er tale om en alvorlig helbredsmæssig tilstand, men fastholdes det, at ibrugtagelse af ordningen skal bero på en konkret vurdering, bør det afklares og præciseres, hvem der foretager denne vurdering.

Dokumentationskravet skaber bureaukrati

Af lovforslaget fremgår det, at anvendelsen af omsorgsorlov begrænses til situationer, hvor omsorgspersonen kan *dokumentere* at skulle yde personlig omsorg eller støtte.

Dokumentationen skal foreligge og kunne vises til arbejdsgiveren *forud* for afholdelse af omsorgsorloven. Det fremgår også, at det påhviler den enkelte omsorgsperson at *fremskaffe* og evt. *betale* for den relevante dokumentation.

Ældre Sagen mener, at der er tale om helt urimelige krav, som reelt vil være en barriere for brugen af ordningen. Dokumentationskravet i EU-direktivet risikerer at blive unødvendigt bureaukratisk og tungt for såvel arbejdsgiver som omsorgsperson. Derudover kan der være GDPR-udfordringer i forhold til, hvad arbejdsgiver kan få lov til at se om lønmodtagerens nærmestes sygdom, samt hvilke muligheder omsorgspersonen har for at få adgang til lægelige oplysninger om deres nærmeste. Endvidere er det uklart, hvordan dokumentationskravene kan opfyldes i en akut/kritisk situation. Vi anbefaler, at kravet om dokumentation bortfalder.

Vi finder det endvidere betænkeligt, at det skal bero på en konkret vurdering, om dokumentationskravet er opfyldt, da det ikke er præciseret, hvem der foretager denne vurdering.

Der bør gives lønkompensation

I lovforslaget er der lagt op til, at der ikke skal udbetales løn eller kompensation i forbindelse med afholdelsen af de fem omsorgsdage. Det er Ældre Sagen grundlæggende uenige i, da det kan føre til en social og sundhedsfaglig skævvridning i samfundet. Der vil være grupper i samfundet, som ikke vil have økonomisk råderum til at benytte sig af retten til fem omsorgsdage, hvilket kan medvirke til yderligere ulighed i sundhed for den ramte. Det skal her fremhæves, at der i EU-direktivets bemærkninger er en klar opfordring til medlemslandene om at indføre en løn eller ydelse i forbindelse med omsorgsdagene for at sikre den effektive udnyttelse af retten blandt omsorgspersoner.

Det er Ældre Sagens opfattelse, at Danmark skal gå foran og indføre retten til omsorgsdage efter samme model som ordningen med barns 1. sygedag, hvilket vil sige baseret på tillid, med fuld lønkompensation og uden krav om dokumentation. Dette vil fremme brugen af ordningen efter hensigten og vil give pårørende mulighed for at kunne hjælpe deres nærmeste, uden at det har negative konsekvenser for deres arbejdsliv.

Venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør